

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΨΧ3311	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Νευροπεπτίδια-Πρώιμες Εμπειρίες και Κοινωνικές Συμπεριφορές		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις της διδάσκουσας. Παρουσιάσεις των φοιτητών/τριών και σχολιασμός των άρθρων. Ατομικές δραστηριότητες πχ. περιλήψεις άρθρων, αναζήτηση και μελέτη της βιβλιογραφίας (για τελική εργασία και για εβδομαδιαίες παρουσιάσεις/περιλήψεις).	3	6	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο 4.</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>Υποβάθρου , Γενικών Γνώσεων, Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων</i>	Ανάπτυξης δεξιοτήτων (σεμινάριο)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Μεθοδολογία της Έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://elearn.uoc.gr/course/view.php?id=4037		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης
- και Παράρτημα Β
- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Σκοπός του σεμιναρίου είναι να δώσει το έναυσμα στους φοιτητές να εξερευνήσουν τη βιβλιογραφία σχετικά με τη νευροβιολογία των κοινωνικών συμπεριφορών, με τον ρόλο που διαδραματίζουν τα νευροπεπτιδία (ωκυτοκίνη, βαζοπρεσίνη) και τα πρώιμα στρεσογόνα γεγονότα στην *κοινωνική συμπεριφορά*. Το μάθημα έχει ως αφετηρία βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις στο πεδίο των Νευροεπιστημών και της Βιοψυχολογίας, οι οποίες έχουν ήδη διδαχθεί στο πλαίσιο των μαθημάτων υποβάθρου (Βιολογικές Βάσεις Συμπεριφοράς I και II) και επιλεγόμενων μαθημάτων (Ορμόνες και Συμπεριφορά). Εστιάζει και εμβαθύνει στα πεδία μελέτης των Νευροεπιστημών και της Βιοψυχολογίας που αφορούν το νευροβιολογικό υπόβαθρο των κοινωνικών συμπεριφορών. Επιπλέον, διερευνά πώς η έκθεση σε πρώιμες στρεσογόνες εμπειρίες μπορεί να τροποποιήσει αυτά τα συστήματα, επηρεάζοντας τη λειτουργία των διαφόρων περιοχών του «κοινωνικού εγκέφαλου» και, κατά συνέπεια, την κοινωνική συμπεριφορά.

Με την ολοκλήρωση του σεμιναρίου, ο/η φοιτητής/τρια αναμένεται:

- Να γνωρίζει τον ρόλο των συστημάτων ωκυτοκίνης και βασοπρεσίνης στην κοινωνική συμπεριφορά.
- Να κατανοεί πώς οι πρώιμες εμπειρίες τροποποιούν αυτά τα συστήματα επηρεάζοντας τον «κοινωνικό εγκέφαλο» και την κοινωνική συμπεριφορά.
- Να γνωρίζει τα είδη πρώιμων εμπειριών, τους περιορισμούς των ζωικών μοντέλων έρευνας, να παρουσιάζει ορθά ερευνητικά δεδομένα και να ασκεί κριτική σε δημοσιευμένα άρθρα.
- Τέλος, να κατανοεί τους περιορισμούς και τις δυνατότητες της ωκυτοκίνης ως θεραπεία για ψυχιατρικές διαταραχές με κοινωνική δυσλειτουργία, όπως ο αυτισμός και η κατάθλιψη.

Κατά τη διάρκεια των συναντήσεων οι προαναφερθέντες στόχους θα επιτευχθούν μέσα από την εξοικείωση των φοιτητών/τριών με:

- την ορθή αναζήτηση σχετικών βιβλιογραφικών πηγών από ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων (Pubmed etc),
- την «κριτική» ανάλυση πάνω σε δημοσιευμένες ερευνητικές εργασίες,
- τη μελέτη πρωτότυπων ερευνητικών εργασιών,
- τη συγγραφή περιλήψεων από επιστημονικά άρθρα
- την (προφορική) παρουσίαση επιστημονικών μελετών (άρθρα)
- την εκπόνηση μιας συνθετικής-βιβλιογραφικής εργασίας

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα,:

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας

και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών.

- Σχεδιασμός και διαχείριση έργων.
- Αυτόνομη εργασία.
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής.
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το περιεχόμενο του μαθήματος συνδέεται με τους 5 βασικούς άξονες του προγράμματος σπουδών: Επιστημονικές βάσεις [1], Επιστημονική έρευνα και Κριτική Σκέψη [2], Ηθική και κοινωνική ευθύνη [3], Ικανότητα Επικοινωνίας [4], Βασική προετοιμασία για αποφάσεις καριέρας και επαγγελματικής αποκατάστασης [5].

Τις 5 πρώτες εβδομάδες γίνεται παρουσίαση από τη διδάσκουσα των βασικών θεματικών, εννοιών και θεωριών που θα αποτελέσουν την βάση του σεμιναρίου.

Εβδομάδα 1^η: Παρουσίαση σεμιναρίου και εισαγωγικά στοιχεία-Σχεδιασμός και οργάνωση επιστημονικής παρουσίασης (PowerPoint scientific presentations) [1,2,3]

- Εισαγωγή στην παρουσίαση ερευνητικών δεδομένων/εργασιών
- Πώς παρουσιάζουμε ερευνητικά δεδομένα με αποτελεσματικό τρόπο;

Εβδομάδα 2^η: Νευροπεπτίδια (έμφαση στην Ωκυτοκίνη) [1,2]

- Δομή και λειτουργίες
- Η εμπλοκή και ο ρόλος τους στην κοινωνική συμπεριφορά

Εβδομάδα 3^η: «Κοινωνικός εγκέφαλος» -Πρώιμες εμπειρίες [1,2]

- Δίκτυο (νευρωνικό κύκλωμα) Κοινωνικής Συμπεριφοράς
- Κατηγορίες πρώιμων εμπειριών

Εβδομάδα 4^η: Εισαγωγή στα Πειραματικά Ζωικά Μοντέλα Πρώιμων Εμπειριών [1,2]

- Νεογνικός χειρισμός (Early Handling)
- Μητρική αποστέρηση/μητρικός αποχωρισμός (Maternal Deprivation/Separation).
- Άμεσες επιδράσεις του μητρικού αποχωρισμού -Μακροπρόθεσμες επιδράσεις της μητρικής αποστέρησης στην συμπεριφορά
- Ανατροφή από μητέρες που επιδεικνύουν ιδιαίτερα «καλή» ή «κακή» μητρική συμπεριφορά- Παραλλαγές μητρικής φροντίδας.

Εβδομάδα 5^η: Άνθρωποι και πειραματόζωα: Γονίδια και περιβάλλον, Οι επιπτώσεις των πρώιμων εμπειριών [1,2,3]

Εβδομάδα 6^η: Παρουσιάσεις φοιτητών/τριων -συζήτηση/κριτική/σχολιασμός [1,2,3,4]

Εβδομάδα 7^η: Παρουσιάσεις φοιτητών/τριων -συζήτηση/κριτική/σχολιασμός [1,2,3,4]

Εβδομάδα 8^η: Παρουσιάσεις φοιτητών/τριων -συζήτηση/κριτική/σχολιασμός [1,2,3,4]

Εβδομάδα 9^η: Παρουσιάσεις φοιτητών/τριων -συζήτηση/κριτική/σχολιασμός [1,2,3,4]

Εβδομάδα 10^η: Παρουσιάσεις φοιτητών/τριων -συζήτηση/κριτική/σχολιασμός [1,2,3,4]

Εβδομάδα 11^η: Παρουσιάσεις φοιτητών/τριων -συζήτηση/κριτική/σχολιασμός [1,2,3,4]

Εβδομάδα 12^η : Παρουσιάσεις φοιτητών/τριων -συζήτηση/κριτική/σχολιασμός [1,2,3,4]

Εβδομάδα 13^η: Συμπεράσματα/ανατροφοδότηση, επίλυση αποριών και οδηγίες για την τελική εργασία [3,5]

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

<p>ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i></p>	Πρόσωπο με πρόσωπο																							
<p>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i></p>	Χρήση Τ.Π.Ε στη διδασκαλία. Υποστήριξη Μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class																							
<p>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης ώστε ο συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS</i></p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="667 622 932 689">Δραστηριότητα</th> <th data-bbox="938 622 1161 689">Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου (ώρες)</th> <th data-bbox="1168 622 1316 689">ECTS</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="667 698 932 750">Διαλέξεις</td> <td data-bbox="938 698 1161 750">12</td> <td data-bbox="1168 698 1316 750">0,48</td> </tr> <tr> <td data-bbox="667 759 932 857">Παρουσιάσεις ερευνητικών εργασιών</td> <td data-bbox="938 759 1161 857">27</td> <td data-bbox="1168 759 1316 857">1.08</td> </tr> <tr> <td data-bbox="667 866 932 958">Προετοιμασία προφορικής παρουσίασης</td> <td data-bbox="938 866 1161 958">20</td> <td data-bbox="1168 866 1316 958">0,8</td> </tr> <tr> <td data-bbox="667 967 932 1095">Συγγραφή περιλήψεων επί των άρθρων που θα παρουσιαστούν</td> <td data-bbox="938 967 1161 1095">30</td> <td data-bbox="1168 967 1316 1095">1,2</td> </tr> <tr> <td data-bbox="667 1104 932 1196">Ανεξάρτητη μελέτη και σύνταξη άρθρου ανασκόπησης</td> <td data-bbox="938 1104 1161 1196">65</td> <td data-bbox="1168 1104 1316 1196">2,6</td> </tr> <tr> <td data-bbox="667 1205 932 1272">Σύνολο Μαθήματος</td> <td data-bbox="938 1205 1161 1272">154</td> <td data-bbox="1168 1205 1316 1272">6,16</td> </tr> </tbody> </table>			Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου (ώρες)	ECTS	Διαλέξεις	12	0,48	Παρουσιάσεις ερευνητικών εργασιών	27	1.08	Προετοιμασία προφορικής παρουσίασης	20	0,8	Συγγραφή περιλήψεων επί των άρθρων που θα παρουσιαστούν	30	1,2	Ανεξάρτητη μελέτη και σύνταξη άρθρου ανασκόπησης	65	2,6	Σύνολο Μαθήματος	154	6,16
Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου (ώρες)	ECTS																						
Διαλέξεις	12	0,48																						
Παρουσιάσεις ερευνητικών εργασιών	27	1.08																						
Προετοιμασία προφορικής παρουσίασης	20	0,8																						
Συγγραφή περιλήψεων επί των άρθρων που θα παρουσιαστούν	30	1,2																						
Ανεξάρτητη μελέτη και σύνταξη άρθρου ανασκόπησης	65	2,6																						
Σύνολο Μαθήματος	154	6,16																						
<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ <i>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</i></p>	<p>Η αξιολόγηση γίνεται στην Ελληνική.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Παρουσίαση πρωτότυπου ερευνητικού άρθρου (30% της συνολικής βαθμολογίας) 2. Εβδομαδιαίες περιλήψεις πρωτότυπων ερευνητικών άρθρων και συμμετοχή στην συζήτηση στην αίθουσα (30%) 3. Συγγραφή βιβλιογραφικής εργασίας ανασκόπησης σε ειδικό θέμα του σεμιναρίου (40% της συνολικής βαθμολογίας) <p>Τα κριτήρια αξιολόγησης παρουσιάζονται κατά την πρώτη παράδοση που γίνεται στο χώρο του αμφιθεάτρου και είναι αναρτημένα στην ηλεκτρονική σελίδα του μαθήματος.</p>																							

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

-Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:

1. Froemke, R. C., & Young, L. J. (2021). Oxytocin, Neural Plasticity, and Social Behavior. *Annual Review of Neuroscience*, 44, 359–381. <https://doi.org/10.1146/annurev-neuro-102320-102847>
2. McEwen, B. S. (2003). Early life influences on life-long patterns of behavior and health. *Mental Retardation and Developmental Disabilities Research Reviews*, 9(3), 149–154. <https://doi.org/10.1002/mrdd.10074>
3. Lee, H. J., Macbeth, A. H., Pagani, J. H., & Young, W. S., 3rd (2009). Oxytocin: the great facilitator of life. *Progress in Neurobiology*, 88(2), 127–151. <https://doi.org/10.1016/j.pneurobio.2009.04.001>
4. Kompier, N. F., Keyesers, C., Gazzola, V., Lucassen, P. J., & Krugers, H. J. (2019). Early Life Adversity and Adult Social Behavior: Focus on Arginine Vasopressin and Oxytocin as Potential Mediators. *Frontiers in Behavioral Neuroscience*, 13, 143. <https://doi.org/10.3389/fnbeh.2019.00143>
5. Branchi, I., & Cirulli, F. (2014). Early experiences: building up the tools to face the challenges of adult life. *Developmental psychobiology*, 56(8), 1661–1674. <https://doi.org/10.1002/dev.21235>
6. Carter, C. S., Kenkel, W. M., MacLean, E. L., Wilson, S. R., Perkeybile, A. M., Yee, J. R., Ferris, C. F., Nazarloo, H. P., Porges, S. W., Davis, J. M., Connelly, J. J., & Kingsbury, M. A. (2020). Is Oxytocin "Nature's Medicine"? *Pharmacological Reviews*, 72(4), 829–861. <https://doi.org/10.1124/pr.120.019398>
7. Dumais, K. M., & Veenema, A. H. (2016). Vasopressin and oxytocin receptor systems in the brain: Sex differences and sex-specific regulation of social behavior. *Frontiers in neuroendocrinology*, 40, 1–23. <https://doi.org/10.1016/j.yfrne.2015.04.003>
8. Jones, C., Barrera, I., Brothers, S., Ring, R., & Wahlestedt, C. (2017). Oxytocin and social functioning. *Dialogues in Clinical Neuroscience*, 19(2), 193–201. <https://doi.org/10.31887/DCNS.2017.19.2/cjones>
9. Smith, C. J. W., DiBenedictis, B. T., & Veenema, A. H. (2019). Comparing vasopressin and oxytocin fiber and receptor density patterns in the social behavior neural network: Implications for cross-system signaling. *Frontiers in Neuroendocrinology*, 53, 100737. <https://doi.org/10.1016/j.yfrne.2019.02.001>
10. Marsh, N., Marsh, A. A., Lee, M. R., & Hurlemann, R. (2021). Oxytocin and the Neurobiology of Prosocial Behavior. *The Neuroscientist: a review Journal bringing Neurobiology, Neurology and Psychiatry*, 27(6), 604–619. <https://doi.org/10.1177/1073858420960111>
11. Love T. M. (2014). Oxytocin, motivation and the role of dopamine. *Pharmacology, Biochemistry, and Behavior*, 119, 49–60. <https://doi.org/10.1016/j.pbb.2013.06.011>
12. Kendrick, K. M., Guastella, A. J., & Becker, B. (2018). Overview of Human Oxytocin Research. *Current topics in Behavioral Neurosciences*, 35, 321–348. https://doi.org/10.1007/7854_2017_19

- Συναφή Επιστημονικά Περιοδικά